

לק"י | ה'תשפ"ה ב'של"ו | גיליון רל"ד | פרשת וישב יעקב

בתרי תורה

הגות והלכה בפרשת השבוע במשנת רבותינו גאוני תימן זיע"א

כתר מלכות | מאן מלכי רבנן

רבי שלום בר' זכריה (יחיא) נגאר זלה"ה
 רבה של הוד השרון - כ"א כסלו תשס"ו
 רבי ישראל בר' יהודה עאשרי (אשרי) זלה"ה
 מחכמי מעראץ - כ"א כסלו תשל"ו
 רבי יחיא בר' יחיא בסיס זלה"ה
 מחכמי רדאע - כ"ב כסלו תרס"ו
 רבי מנחם בר' סאלם (חאצרי) חצרוני זלה"ה
 מחכמי כוכבאן ומרבני הוד השרון - כ"ב כסלו תשנ"ז
 רבי חיים בר' שמואל כסאר זלה"ה
 מח"ס שם טוב קובץ המובח והחיים והשלום - כ"ב כסלו תשנ"ח
 רבי שמואל בר' חיים דרור זלה"ה
 רב שכונת מרכז בעלי מלאכה, כ"ב - כ"ב כסלו תשס"ט
 רבי חיים בר' סעדיה דמתי זלה"ה
 ר"י חיי עולם וחבר בד"ץ ק"ק תימן ב"מ - כ"ג כסלו תרע"ז
 רבי צאלח בר' יחיא (מהר"ץ) זלה"ה
 מח"ס פרי צדיק - כ"ד כסלו תק"ט
 רבי נחמיה בר' אברהם מוטא זלה"ה
 מחכמי תימן שבקצין - כ"ה כסלו שפ"א
 רבי רפאל אברהם שלום בר' חוקיהו יצחק שרעבי זלה"ה
 ר"י בית 4 ומחבר שו"ת דברי שלום - כ"ה כסלו תקפ"ז
 רבי דוד בר' שמעון שרעבי זלה"ה
 דיין ורב במסילה - כ"ו כסלו תשל"ו
 רבי משה בר' יחיא יצחק הלוי זלה"ה
 מרבני צנעא - כ"ו כסלו תש"ס

ל"ג מרן הרש"י הגדול רבי יצחק יוסף חיים בן מרן האגון הגדול רבי שמריהו יוסף חיים בן מרן האגון רבי יעקב ישראל קניבסקי זלה"ה. מרן האגון הגדול רבי שמעון בר' דוד בערני זלה"ה. זקני אצילת המדרות מרת שלומית מרחי עליה בר' שלום עצנאר זלה"ה - ט"ז אב התשפ"ג. ואחיה רבי שלום בר' שלום עצנאר זצ"ל - כ"ב מרחשון תשע"ו. ר' עזרא בר' יעקב שרעבי זצ"ל - ל' סיון התשפ"ג. דודי הרב אברהם בר' דוד בדיחי זצ"ל. הרב אלעזר עזרי זצ"ל בן יבלחט"א רבי אברהם. ר' זכריה בר' יוסף גהסי זצ"ל. ר' ישראל בר' יהודה חגיבי זצ"ל. הבה"ח נפתלי צבי יעיש זצ"ל בן יבלחט"א רבי יגיל. מרת בתה שאלתיאל הלוי בר' עזר שרעבי זצ"ל - ט' סיון תשפ"ג ומרת יחזית בר' יוסף שרעבי עליה. ולכות הרבנים הגאונים הרב אהרן בר' יוסף שליט"א. הרב יעקב בר' משה שליט"א - הרב רפאל אריה בן יחיא שליט"א. הרב ששון בן מרדכי שליט"א. הרב אלעזר בר' אהרן שליט"א. הרב יצחק בן אסתר שליט"א. מרת צביה בר' יוסף תחי, הנערה שרה בת שלומית תחי. לפר"ש במהרה בתושח"ו. ולהצלחת והצלחת אחב"י. והנתינים בצרה ובשביה באה"ק ובשאר גלותיהם. והשם ירחם. עמו ינחם. על יד מנחם. אכ"ר.

כתר של א"ש

כתר ההלכה | הגאון הרב נתנאל עומסי שליט"א - מרבני בית ההוראה 'פעולת צדיק' לעילוי נשמת אביו רבי יחיא בר' יצחק עומסי זלה"ה - גב"ע כ"ז אלול התש"פ

טלטול כסא בשבת כשעליו נרות החנוכה

א שאלה: רבים מניחים את נרות החנוכה על כסא או שולחן, האם מותר לטלטל את הכסא או השולחן בשבת חנוכה לאחר שכבו הנרות. **תשובה:** הנה לענין נרות שבת המונחים על השולחן כתבו הפוסקים (משניב ס"י רע"ז ס"ק י"ח) שאם היה מונח עליו ג"כ פת בין השמשות, הרי הפת חשוב יותר מהנרות וכי החשיבות נקבעת לפי צורך שבת כמבואר במשנ"ב שם וכן דעת רוב הפוסקים ומותר לטלטל את השולחן עם הנרות שעליו. ולכן גם בענייננו תועיל הנחת פת כדי לטלטל את הכסא עם הנרות. ויש אומרים (שבות יצחק בשם הגרי"ש אלישיב) שבנרות חנוכה לא יועיל הנחת פת על הכסא, כיון שאין לטלטל את נרות החנוכה בזמן מצוותן שמא יאמרו שלצורך הדליק (משנ"ב ס"י תרע"ה סק"ו) ומשום כך הם מוקצה כל השבת. אכן רבים חלקו על סברא זו כיון שאין איסור הטלטול מפני איסורי שבת, ואף האיסור מדין החנוכה הוא רק לטלטל ממקום למקום, אך להזיזם באותו מקום, מותר (חוט שני חנוכה על ס"י תרע"ג או ט"ו, שבט הקהתי ח"ה ס"י קי"ג) וכן **דעת מרן הגרי"י רצאבי שליט"א**. והנה מרן השו"ע (ס"י רע"ט ס"ג) פסק כי אין היתר לטלטל נר ודהיינו הכלי שבתוכו השמן דולק אף אם נתנו עליו לחם מבעוד יום. והטעם, כיון שהכלי עשוי בשביל השמן הדולק לכן הוא בסיס לו ולא ללחם. ולפ"ז כל ההיתר דלעיל הוא דוקא בכסא או מגש שאינו מיוחד לנרות, אך על בית מנורה או המגש המיוחד לנרות לא יועיל לתת שם פת כי המגש משמש את הנרות (תורת הבסיס עמ' תל"ט). וצ"ע למעשה. אמנם יש אופן אחר שבו יותר לטלטל את הכסא עם הנרות ואף את הנרות עצמם אחר שכבו ע"י תנאי שיעשה מער"ש (שו"ע ס"י רע"ט ס"ד ודלא כהרמ"א). אמנם היתר זה לא יועיל במנורת חנוכה העשויה מכסף וכדומה שהיא ג"כ מוקצה מחמת חסרון כיס ובה לא מועיל תנאי.

מהו להדליק על מעקה מרפסת או גג

ב שאלה: מי שאין לו פתח פתוח לרשות הרבים ואף לא חלון הפונה אליו, אך יש לו מרפסת פתוחה הפונה לרשות הרבים. האם צריך הוא להדליק על מעקה המרפסת או שידליק בבית כמי שאין לו פתח וחלון. **תשובה:** יש שכתבו (היכל הוראה ח"ד ס"י ס"ט וע"ע פניני חנוכה עמ' ס"ו בשם הגרי"ש אלישיב) כי מרפסת פתוחה או גג שיוצאים אליהם לשמש ואויר אינם נחשבים אלא כאמצעה של חצר ואין זה נחשב מקום הדלקה. והטעם, כי נוסף לפרסומי ניסא שיש בהדלקת הנרות, תקנו חכמים שמקום ההדלקה הוא רק בפתח הבית (או החצר) מבחוץ או בתוך הבית בחלון ומה שלא נקרא בית אין מדליקים שם. אמנם אמר לי מרן שליט"א כי מסתבר וכן עיקר שכל מרפסת או גג, כיון שניכר ששייכים הם לבית הסמוך להם, הרי זה כמו הדלקה בחלון.

האם יש פרסום הנס במנין הנרות

ג) בגיליון הקודם כתבנו אודות מנהג הדלקת נר השמש, ושעמ"ו. ולאחר פרסום הגיליון היו שטענו לי, כי בזמננו שמשמשים בחשמל יש בו חסרון, שכיון שכל השימוש בנרות הוא לצורך מצוה, לכן הדלקתו ג"כ נראית מצוה ואין ניכר מספר הימים ובפרט אם מדליקים את השמש בשמן ומנורת החנוכה עצמה. ואכן הסתפקתי האם בכלל יש צורך בפרסום מספר הנרות שבכל יום או די כמה שרואים את ריבוי האור בכללות. ונראה לי ראייה ממה שנחלקו הראשונים על המהדרין מן המהדרין (תוס' שבת כא: שם ד"ה והמהדרין והרמב"ם הלכות חנוכה פ"ד ה"א), האם קאי על נר איש וביתו שמדליקים נרות כמנין הימים, או על נר לכל אחד ואחד שמרבים בנרות גם כמנין בני הבית אף שלא ניכרים הימים. ומחלוקתם, האם פרסום הנס הוא במנין הימים או בריבוי האור בכל יום. ולפ"ז, למנהגנו ולמנהג הספרדים שמדליקים רק נר איש וביתו, א"כ העיקר הוא פרסום מנין הימים. אלא שיש אומרים, כי אף הידור נר איש וביתו הוא כדי להרבות בנרות ולא דווקא למנין הימים (הר"ן שם). כעת היה מקום לומר שלכן אצל אבותינו בתימן בדור האחרון הדליקו בפנים באופן שלא נראו הנרות מבחוץ, ורק אורם בקע לבחוץ כי העיקר הוא ריבוי האור וכן סיפר לי הגרא"ח כהן שליט"א על מה ששמע מאביו זצ"ל כי הרחובות בצנעא היו חשוכים תמיד בלילות ורק בימי החנוכה היו מאירים. וע"ע סביב לשלחנך (ס"י תרע"א ס"ה). **אכן למעשה אמר לי מרן שליט"א**, כי לכתחילה צריך שיהא ניכר מנין הימים. ואין להוכיח ממה שעשו בתימן, כי שם היו בין גויים וחששו לגניבות. והטענה שיבואו לטעות בגלל השמש לא מסתברא, אך מ"מ עדיף להבדילו מהנרות שיהא ניכר בהנחתו ובצורת הדלקתו וכגון בנר שעוה. והוסיף, כי אף שמשמשים באור חשמל, עדיין יש תועלת בהעמדת השמש כיון שעצם הנחתו מזכיר על האיסור להשתמש בנרות החנוכה.

וישבו לאכל לחם וישאו עיניהם ויראו והנה ארחת ישמעאלים באה מגלעד וגמליהם נשאים נכאת וצרי ולט הולכים להוריד מצרימה (ל"ז כ"ה). **איתא במדרש הגדול**, והלא אין דרכן של ערביים להיות נושאים אלא או עורות או עטרן. אלא שזמן לו הקב"ה באותה שעה שקים מלאים בשמים וכל ריח טוב, כדי שתהא הרוח מנשבת בהן, מפני ריחן של-ערביים, (מלשון זו משמע שעל אף שלא נשאו כעת עורות ועטרן עדיין היה ריחם רע, והוצרכו מיני הבשמים להעביר ריחן של-ערביים עצמן. וכ"כ בענין יוסף, דריחם רע מצד עצמם, מחמת שדרכן תמיד לשאת ולהתעסק בדברים המוסרחים), ע"כ. **וכע"ז** בב"ר (פפ"ד י"ז) בשם ר' אבא בר כהנא. והנה רש"י על אתר הוסיף לכתוב, למה פרסם הכתוב את משאם, להודיע מתן שכרן של צדיקים וכו'. ותמה מוהר"ר שלום כריף זלה"ה, בקשה, למה ישולם לו לאותו צדיק שכרו, בדבר קל, ע"כ. ואכן במכילתא (בשלה פרשה ה') הלשון היא להודיע זכותן של-צדיקים, ע"ש. ונראה דלא באו לומר שזהו שכרו אלא כמבואר בתוספתא דברכות (פ"ד ה"ד) דאמר רבי טרפון לתלמידיו על מעשה זה דיוסף, ומה אם בשעת כעסן של-צדיקים מרחמין עליהן, בשעת הרחמים על אחת כמה וכמה, ע"כ. אבל לפי רש"י נראה שזהו שכרו וא"כ עדיין קשה. **וביאר מהרש"כ**, דבשביל הריח רע, מסתלקת נשמת הצדיק ממנו, כאשר יעידון יגידון חכמי האמת, עכת"ד. והיינו כדאמרין בברכות (מג, ב) כל הנשמה תהלל יד, איזהו דבר שהנשמה נהנית ממנו, הוי אומר זה הריח, ע"כ. נמצא שנטל את שכרו בריח הטוב, לא בכדי להנות ממנו גרידא אלא בכדי שיוכל לעסוק בתורה ובמצוות בשלימות נפשו. ועוד י"ל לדבר זה כלל אינו נחשב שכר, אלא כצרכי החייל המובא מבית המלך כל שהוא צורך לעבודת המלך אינו בא בחשבון שכרם. ויהי"ד שנזכה להרחבת הדעת, שלום ושלווה, בכדי שנוכל לעבוד את השי"ת בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, אכ"ר.

שבת שלום

והמדונים מכרו אתו אל מצרים לפוטיופ סריס פרעה שר הטבחים (ל"ח, ל"ח)

שיטת אונקלוס וביאוריה

א] את תיבת 'שר הטבחים', תרגם אונקלוס 'רב קטוליא'. וביאר מוהר"ר יחיא קורח זלה"ה במרפא לשון, דאין משמעו שר שוחטי בהמות המלך, אלא שר ההורגים את חייבי המיתה למלך, ע"כ. וההכרח לכך, כי הלא 'שחיטה' מתורגמת בלשון אונקלוס 'נכיסא' וכדלעיל (פס' ל"א) וישחטו שעיר עיזים, ונכסו צפיר בר עזי, וכן רבים. וכתב היאר, דאף שחיטה שאינה ראויה וכשרה נקראת כך, שהרי ויזבח בלק בקר וצאן (במדבר כ"ב מ) תרגם אונקלוס זנכס בלק. וא"כ מבואר שדעת אונקלוס שתרגם 'רב קטוליא' שא"י שחיטת בהמות המלך (ועי' מש"כ בעדות ביהוסף כאן). ולשיטה זו כתב היאר, שחיטת בהמות המלך לא היה לה ממונה לבדה, אלא על כל צרכי האכילה היה מופקד שר האופים.

וכן תרגם יונתן רב ספוקלטוריא. ועי' פירש"י (שבת קח, א), אספקלטור, שר הטבחים בלשון יוני. ובמוסף הערוך (ע' ספקלטור) כתב, דבלשון רומי הוא ממונה להרוג מחוייבי מיתה למלכות.

וכ"כ רס"ג בתפסיר ר'יס אלסיאפיין, וביאר מוהר"ר עמרם קורח זלה"ה בנוה שלום (ל"ט, א), הממונה להרוג חייבי מיתה בסייף. וכ"כ מהר"ש שבזי זלה"ה בחמדת ימים (שם) גדול שבשרים, שממונה על כל חייבי הריגה למלכות כנזבוראדן רב טבחים (מלכים ב כ"ה, י"א).

שתי משמעויות ללשון 'טבח'

ב] וכתב הראב"ע, דאכן תמצא לשון 'טבח' הן על הרג והן על בישול. והרמב"ן הביא ראיות לזה, דמצינו טביחה להריגת אנשים, הכינו לבניו מטבח (ישעיה י"ד, כ"א), טבחת ולא חמלת (איכה ב' כ"א), וסיים וראיה לדבר, לאריוך רב טבחיא די מלכא די נפק לקטלא לחכימי בבל. (דניאל ב', י"ד), ע"כ. וכתב מהר"י פיק זצ"ל במיני תרגומא, דמה שהביא ראיה במיוחד מאריוך, ולא מהפסוקים דלעיל, לפי שאף שמצינו לשון טביחה להריגת אנשים לא היינו יודעים שהממונה על כך יקרא 'שר', רק מ'אריוך רב טבחיא'. ומה שנקרא שר, לפי שיש לו אחריות שהיה נאמן לשולחו ולא יהרוג דם נקי, ע"ש. אבל הממונה על השוחטים לא יאות לו להקרא 'שר' שהיא אומנות פחותה. והרב נתניה לגר ביאר, כי המקראות דלעיל, הם שם הפעל, וא"כ יתכן והם לשונות מושאלים, משא"כ פה שנוכר שם התואר 'טבח', על הממונה להריגה, שפיר נוכל לומר דעניינו אחד עם שר הטבחים שנוכר פה. וע"ש עוד דלכן גם לא הביא הרמב"ן לאידך גיסא אלא פסוקים שנוכר בהם שם תואר 'טבח' ולא שם הפעל.

ומאידך הביא הרמב"ן ראיות לפירוש רש"י, וירם השפח את השוק והעליה (שמואל א ט', כ"ד), לרקחות ולטבחות ולאופות (שם ח' י"ג). וקצ"ע דהפסוק הראשון מדבר כשהיה הבשר כבר מוכן לאכילה, שהרי ישבו שם לאכול עם הקרואים, וא"כ אין במשמע 'טבח' שוחטי אלא מבשל שיתיקן את הבשר לאכילה. גם ה'טבחות' אין עניינם שוחטות אף שהנשים כשרות בה עי' יו"ד א' א', אלא על תיקוני המאכל כמו רוקחות ואופות המוכרות שם. ושמא י"ל שכוונתו להוכיח דשם 'טבח' נקרא על ענייני האכילה, ולא רק על הריגת אנשים, וא"כ ממילא י"ל כפירוש רש"י שהושאל ענין זה להריגת הבהמות.

שני טעמים לשיטת אונקלוס

ג] וסיים הראב"ע, אבל דברי המתרגם ארמי נכונים, ע"כ. אך לא ביאר מאיזה טעם. וכתב הרב לחם ושמלה (להגרבי"צ ברקוביץ זלה"ה. וילנא תר"ס), בפירושו הנקרא 'שמלת גר', דהנה כתב ראב"ע על הפסוק כי תועבת מצרים כל רעה צאן (לקמן מ"ו, ל"ד), לאות כי בימים ההם לא היו המצרים אוכלים 'בשר', ולא יעזבו אדם שיזבח צאן, כאשר יעשו היום אנשי הודו וכו' ואנשי הודו לא יאכלו ולא ישתו כל אשר יצא מחי מרגיש, עד היום הזה, ע"כ (ועי' ברד"ק שהרועים מטרתם להשביחם כדי לאכול את בשרם. אבל המצרים לא היו מגדלים אותם רק מעט לגזו וחלב). וכ"כ ראב"ע לקמיה (מ"ו, ו) ושמתם שרי מקנה על אשר לי, 'כסוס ופרד', ע"כ. הרי ששאר הבהמות

לא רעו אותם, שתיעבו כל רעה בהמה העומדת לאכילה, ורק בהמות משא וכדומה היו להם. וא"כ בהכרח שלא היו למלך שוחטי בהמות לאכילה, ושר הטבחים עניינו רב קטוליא.

וכבר הרגיש בקושיא זו הרא"ם, וכתב דלכך דקדק רש"י לכתוב שוחטי 'הבהמות', ולא הצאן, שהרי תועבת מצרים כל רעה צאן. וכ"כ רש"י על הפסוק כי לא יוכלון המצרים לאכל את העברים לחם כי תועבה היא למצרים (מ"ג, ל"ב), דהטעם שהיא התועבה מפורש באונקלוס שכתב 'ארי בעירא דמצראי דחלין ליה, עבראי אכלין', ע"כ (ועי' במרפ"ל, דדוקא כאן ביאר אונקלוס מהי התועבה, ולא לקמיה בפסוק כי תועבת מצרים כל רעה צאן. דבא לבאר שהתועבה אינה מחמת ה'לחם' אלא מחמת ה'בשר', עכת"ד. ועי' דאחר שביאר פעם ראשונה, שוב לא הוצרך לבאר). ומשמע דדוקא 'צאן-בעירא', אינם אוכלים. והטעם דדוקא 'צאן' לא אכלו, מתבאר במדרש הגדול על הפסוק כי תועבת מצרים כל רעה צאן כתב, לפי שהיו המצרים עובדין מזל טלה, והיו עובדין הבהמה, לכך היו מרחיקין את הרועים, ע"כ. (אכן ברד"ק מ"ג, ל"ב כתב, דמטעם זה לא היו אוכלים בכלל בשר בהמה, ע"ש).

ד] והרמב"ן ביאר, דפירוש אונקלוס קרוב יותר מפירוש רש"י, בעבור היות בית הסוהר בביתו, ע"כ. וכדלקמן (מ', ג) ויתן אותם במשמר בית שר הטבחים מקום אשר יוסף אסור שם. ולא רק יוסף אסור שם, אלא הוא מקום אשר אסירי המלך אסורים (ל"ט, כ). וא"כ מסתבר ששם נמצאים החייבים מיתה למלך, ומשפטם עליו. וכ"כ הרשב"ם (ל"ט, א) שר הטבחים, על ידו נידונין הנרצחים והאסורים בבית הסוהר שלו.

שיטת רש"י וטעמו

ה] אבל רש"י כתב הטבחים 'שוחטי בהמות המלך'. והרא"ם הוכיח כפירוש רש"י, שהרי לא מצינו לשון טביחה על הריגת אנשים, ומה שציין הרמב"ן זוהי לשון מושאלת, 'טבחת ולא חמלת' שהרגם כטובח בהמות בלי חמלה (וכן יש לפרש הכינו לבניו מטבח, וכן שאר פסוקים שהביא במיני תרגומא. וכ"כ בנתינה לגר. אבשר). ומה שהביא הרמב"ן מהפסוק בדניאל 'אריוך רב טבחיא' אינו ראיה, כי לשון ארמי לחוד ולשון הקודש לחוד, ו'טבח' בלשון הקודש, עניינו שחיטה, עכת"ד הרא"ם.

ומי"מ כתב בלחם ושמלה, כי אין להקשות על אונקלוס, מדוע לא תרגם כאן רב טבחיא. די"ל שבא לאפוקי מפירוש השני כי היות ו'טבחיא' יכול להתפרש גם לשון שחיטה. הרחיק אונקלוס לתרגם 'קטוליא'.

ו] ושלושה טעמים נוספים מצינו שכתבו מפרש"י רש"י לחזק את ביאורו שאין המדובר ב'רב קטוליא' אלא בשר שוחטי הבהמות. המהר"ל בגור אריה כתב, דהטעם דנייד רש"י מפירוש התרגום, שהרי מצינו שזימן לו הקב"ה 'נושאי צרי ולוט', שלא יזוק מריח רע, וכמ"ש רש"י לעיל (פס' כ"ה. וכדאיתא בב"ר פפ"ד י"ז). ואם כן, כל שכן שלא יביא אותו לידי הורג נפשות שהוא מאוס יותר. אבל אונקלוס סבר, דאע"פ שהיה שר הטבחים, וממונה על המוציאים להורג, הוא עצמו לא היה הורג נפשות.

ז] ומהרמב"ם דאנון זלה"ה בבאר בשדה הוכיח כפירש"י, דאי רב קטוליא, קשה איך לקח יוסף את בתו, לפי דברי רז"ל דפוטיופ רע הוא פוטיופ (עי' רש"י מ"א, מ"ה). ומשמע שהיא בתו ממש, וכדאיתא בב"ר פפ"ז ג', זה האכיל את רבו תרומה. ופי' בעץ יוסף שהאכיל לזרע רבו, שהרי מבנות יוסף לקח אלעזר הכהן, ומאחר שזרעו של פוטיופ משוקע בתוכו, שלקח יוסף את אסנת בתו, נמצא שמזרע פוטיופ אוכלי תרומה). ואין לך אכזרי ממנו, ואומנותו אומנות גרועה ורעה, ע"כ. וליישב דעת אונקלוס י"ל כמ"ש המהר"ל, שהיה רק הממונה על הטבחים ולא הרג בעצמו, וממילא לא היה אכזרי בטבעו.

ח] ומהר"ד פארדו זלה"ה במשכיל לדוד כתב, דכאן דבר הלמד מעניינו הוא, דומיא דשר המשקים ושר האופים (מ', ב) דמידי דאכילה נינהו, הכא נמי כן. והוסיף דשמא לכך דקדק הכתוב כאן לכתוב בלשון 'שר הטבחים' ולא 'רב טבחים' כמו שמצינו אצל נבוראדן (עי' לעיל וכן ירמיה ל"ט, ט' והרבה שם. ובמצודת דוד נ"ב, ט"ז כתב 'שר על ההורגים במצות המלך'), כדי להשוותו לשר המשקים והאופים.

מדרכי רבותינו - מוהר"ר חיים ב"ר שמואל כסאר זלה"ה

כתב מוהר"ח כסאר זלה"ה בשו"ת החיים והשלום (א"ח"ח סי' ס"א) וג"כ הורתי שאין לתקן ולשנות ס"ת מספרדי לתימני או בהיפך, כי זלוול לס"ת שנכתב ע"פ מסורת, שישנה ע"פ מסורת אחרת. ויש מי ששינוי ולא הצליחו בזה, ע"כ. עוד כתב שם (סי' ס"ב) וחושש אני למי שמיקל ומגיהו שהוא נענש ע"ז, וכמו שראינו מי שעשו כך ולא הצליחו, ע"כ. ומתלמידו המובהק הגרא"ח כהן שליט"א שמעתי כי בענותותו לא רצה מהרח"כ לפרט, אך מעשה שהיה כמי ששאל על פתגמא דנא, והורחו שלא לתקן, ואע"פ כן הלך ותיקן, ולא השלים שנתו ה"י. והוסיף, כי אע"פ שהמשנה יש לו על מי לסמוך וכמו שהיה מורה מוהר"י אלשיך זלה"ה לתקן, וכמ"ש בתגא דאורייתא (בהוספות) ע"פ דברי מהר"י"ן, ע"ש. אבל מי שכבר שאל והורו לו שלא לתקן, נענש. (ועי' נפלאות מתורתך במדבר ז' א' אות ג'). עוד כתב שם (יו"ד סי' ח) בבכור בהמה ששיחקו בו הקטנים ונקטעה אזנו אם הוא מותר או שנחשב כמי שעשו כן בכוונה כדי שיפסל הבכור ויותר באכילה, יעו"ש. ומהגרא"ח שמעתי, כי באה שאלה זו לפני רבינו בשבתו בישיבת בית אלשרעבי בצנעא, ונחלקו בזה חכמי בית המדרש, ואמר מוהר"ח ב' הרגשתי שיש פה איזו רמאות' ולא התרתי, הלכו וחקרו שוב ונתברר 'שהאח הגדול אמר לו שיקח סכין ויקטע און הבהמה' והורו כולם לאסור.